

Het mes dat niet wijkt

DE CHAOS trilogie
↓

PATRICK NESS

HET MES
DAT NIET
WIJKT

Vertaald door Ineke Lenting

moon

© 2008 Patrick Ness

Oorspronkelijke titel *The Knife of Never Letting Go*

Nederlandse vertaling © 2013 Ineke Lenting en Moon,
Amsterdam

Omslagontwerp en illustraties Studio Marlies Visser

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

Belettering koppen Studio Marlies Visser

Belettering pagina's 28-30 en 332-335 baqup

ISBN 978 90 488 1626 2

NUR 285/302

www.moonuitgevers.nl

Moon is een imprint van Dutch Media Uitgevers bv

Dit boek is ook leverbaar als e-book

ISBN 978 90 488 1627 9

Voor Michelle Kass

Als we al het gewone menselijke leven intens zouden zien en voelen, zou het zijn alsof we het gras hoorden groeien en het eekhoornhart hoorden slaan en we zouden sterven door het geraas dat aan de andere zijde van stilte ligt.

George Eliot, *Middlemarch*

DEEL 1

HET GAT IN DE HERRIE

Het eerste wat je ontdekt als je hond leert praten, is dat honden niet veel te melden hebben. Nergens over.

‘Moet poepen, Todd.’

‘Hou je bek, Manchee.’

‘Poep. Poep, Todd.’

‘Bék houden, zei ik.’

We lopen door de wilde velden zuidoostelijk van het dorp, velden die aflopen naar de rivier en dan steeds verder, naar het moeras. Van Ben moest ik moerasappels plukken en ik moest Manchee meenemen, ook al weten we allemaal dat Cillian hem alleen heeft gekocht om het Burgemeester Prentiss naar de zin te maken, en opeens zat ik vorig jaar met een splinternieuwe hond opgescheept, als een kadootje voor m'n verjaardag, ook al wilde ik helemaal geen hond, ook al had ik heel duidelijk gezegd dat ik alleen maar wilde dat Cillian eindelijk es de splitsfiets ging repurreren zodat ik niet overal naartoe hoefde te lopen in dat stomme dorp, maar nee hoor, hartelijk gefeliciteerd, Todd, en hier heb je een splinternieuw pupje, Todd, en ook al wil je hem helemaal niet, ook al heb je d'r nooit om gevraagd, raad eens wie hem moet voeren en africhten en wassen en uitlaten en wie d'r naar

z'n gewauwel moet luisteren nu hij oud genoeg is voor de praatbaksil en z'n bek nooit stilstaat? Nou, raad eens?

'Poep,' blaft Manchee zachtjes in zichzelf. 'Poep, poep, poep.'

'Dóe die stomme poep dan, en hou op met dat gekef.'

Ik ruk een lange spriet uit de berm en probeer hem d'r mee te meppen. Ik raak hem niet, en ik wil hem ook helemaal niet raken, maar dan blaft-ie dat blaflachje en rent verder over het pad. Ik ga achter hem aan en mep met de spriet tegen het gras aan weerskanten, met m'n ogen half-dicht tegen de zon en ondertussen probeer ik niet te denken, aan niks niet.

Eerlijk gezegd hoeven we heel geen appels uit het moeras. Als Ben ze echt wil hebben, kan-ie ze ook bij meneer Phelps in de winkel kopen. Maar het is wel weer zo dat appels plukken in het moeras geen mannenwerk is, want mannen mogen nooit rondlummelen. Officieel word ik pas over dertig dagen man. Ik leef nu twaalf jaar, van elk dertien lange maanden en dan nog es twaalf maanden d'r bovenop, en al dat geleef betekent dat ik nog één maand van de grote verjaardag af ben. D'r worden al plannen gepland en voorbereidingen voorbereid, en d'r zal wel een feest komen, hoewel ik daar af en toe hele rare beelden bij krijg, heel donker en veels te licht tegelijk, maar hoe dan ook word ik man en appels plukken in het moeras is geen klusje voor een man en zelfs niet voor een bijna-man.

Maar Ben weet dat-ie mij d'r op uit kan sturen en hij weet ook dat ik ja zeg, want het moeras is de enige plek bij Prentissdorp waar je even verlost bent van alle Herrie die mannen uitspuien, van al dat getier en getetter dat nooit ophoudt, zelfs niet als ze slapen, die mannen met hun gedachten waarvan ze niet weten dat ze ze denken, terwijl verder iedereen het kan horen. Mannen en hun

Herrie. Ik snap niet hoe ze het doen, hoe ze mekaar kunnen verdragen.

Mannen zijn Herrie-beesten.

'Eekhoorn!' roept Manchee, en met een sprong is-ie weg, het pad af, hoe hard ik ook roep, en dan zit d'r niks anders op dan achter hem aan te gaan, dwars door die (ik kijk om me heen om zeker te weten dat ik alleen ben) verdómmese velden want Cillian krijgt een hartaanval als Manchee in zo'n verdómmes slangenhol valt en natuurlijk is het dan weer mĳjn verdómmese schuld ook al heb ik die verdómmese hond nooit gewild.

'Manchee! Hier komen!'

'Eékhoorn!'

Ik schop me een weg door het gras en krijg allemaal rupsjes op m'n schoenen. Eentje wordt geplet als ik 'm wegschop en nou heb ik een groene veeg op m'n gympen die ik d'r niet meer af krijg, dat weet ik nu al. 'Mánchee!' brul ik woedend.

'Eekhoorn! Eekhoorn! Eekhoorn!'

Hij rent blaffend om de boom heen terwijl de eekhoorn treiterig heen en weer schiet over de stam. **Pak me dan, Wervelhond**, zegt z'n Herrie. **Toe dan. Pak me dan, toe dan, pak me dan. Wervel Wervel Wervel.**

'Eekhoorn, Todd! Eekhoorn!'

Wat zijn beesten toch verdommese stom.

Ik grijp Manchee bij z'n halsband en geef hem een keiharde pets tegen z'n achterpoot. 'Au, Todd? Au?' Ik geef hem weer een pets. En nog een. 'Au? Todd?'

'Meekomen,' zeg ik. M'n eigen Herrie gaat zo tekeer dat ik mezelf bijna niet hoor denken, en daar krijg ik straks spijt van, let maar op.

Werveljong, Werveljong, hoor ik de eekhoorn denken. **Pak me dan, Werveljong.**

'En jij ook opgesodemierterd, gvd,' zeg ik, alleen zeg ik geen 'gvd', ik zeg waar 'gvd' een afkorting van is.

Stom stom stom dat ik niet nog es goed om me heen heb gekeken.

Want daar heb je Aaron, pal voor me, hij duikt uit het niks uit het gras op, hij duikt op en slaat me op m'n gezicht waarbij hij m'n lip openhaalt met z'n grote ring, en dan geeft-ie me met z'n gebalde vuist een optater vanaf de andere kant en raakt m'n jukbeen maar gelukkig mist-ie m'n neus, want ik val in het gras, ik probeer weg te vallen van z'n vuist, en ik laat Manchee z'n halsband los en die gaat d'r meteen vandoor, terug naar de eekhoorn, en begint als een gek te blaffen, de verraaiier, en ik val op handen en knieën op het gras zodat de hele boel onder de rupsensmurrie komt te zitten.

En daar zit ik dan te hijgen op de grond.

Aaron torent boven me uit en z'n Herrie komt op me af in Bijbelfragmenten en stukken uit z'n volgende preek en *Taal, Todd jongen en het vinden van een offer en de heilige kiest zijn weg en God hoort het* en de stortvloed aan beelden die in ieder z'n Herrie zitten, van bekende dingen en snelle flitsen van...

Wat? Wat de godvergeten...?

Maar meteen schiet d'r een lawaaiig stuk preek voor het beeld en ik kijk op, recht in z'n ogen, en opeens wil ik het niet meer weten. Ik proef het bloed al waar z'n ring m'n lip heeft opengehaald en ik wil het niet weten. Hij komt hier nóóit, mannen komen hier nóóit, daar hebben ze hun redenen voor, die mannen, en het is altijd alleen ik en m'n hond maar nu is-ie hier zomaar en ik wil het niet maar dan ook echt niet weten.

Hij kijkt glimlachend op me neer, dwars door die baard heen, hij glimlacht naar me zoals ik daar in het gras zit.

Een glimlachende vuist.

‘Taal, Todd jongen,’ zegt-ie, ‘verbindt ons als gevangenen aan een ketting. Heb je niks geleerd in de kerk, jongen?’ En dan komt-ie met zijn bekendste tekst: ‘Als een van ons valt, vallen we allen.’

Ja, Aaron, denk ik.

‘Met je mond, Todd.’

‘Ja, Aaron,’ zeg ik.

‘En dat ge-gvd?’ zegt-ie. ‘En dat ge-sdm? Want denk maar niet dat ik het niet gehoord heb. Je Herrie onthult je. Die onthult ons allemaal.’

Niet allemaal, denk ik, maar tegelijkertijd zeg ik: ‘Het spijt me, Aaron.’

Hij buigt zich naar me toe, met z’n lippen vlak bij m’n gezicht, en ik ruik de adem die uit z’n mond komt, ik ruik hoe zwaar die is, als vingers die naar me graaien. ‘God hoort het,’ fluistert-ie. ‘God hóórt het.’

Weer gaat z’n hand omhoog en ik duik in mekaar, maar hij lacht en dan is-ie weg, zomaar, terug naar het dorp, en hij neemt z’n Herrie mee.

Ik zit helemaal te trillen, zo raast m’n bloed van die klap, zo opgefokt en zo verbaasd en zo woedend ben ik, zo haat ik dat dorp en de mannen die d’r wonen, en het duurt even voor ik weer op m’n benen kan staan en m’n hond kan gaan halen. *Wat had-ie hier trouwens te zoeken, gvd?* denk ik en ik ben zo nijdig, nog steeds zo ziedend van woede en haat (en angst, ja, angst, kop dicht) dat ik geeneens om me heen kijk om te zien of Aaron m’n Herrie heeft gehoord. Ik kijk niet om me heen. Ik kijk niet om me heen.

En dan kijk ik toch om me heen en ga m’n hond halen.

‘Aaron, Todd? Aaron?’

‘Ik wil die naam niet horen, Manchee!’

‘Bloed, Todd. Todd? Todd? Todd? Todd? Bloed?’

‘Weet ik. Bek houden!’

‘Wervel,’ zegt-ie, alsof het niks betekent, want z’n kop is net zo leeg als de lucht.

Ik geef hem een pets tegen z’n lijf. ‘En dat wil ik ook niet meer horen.’

‘Au? Todd?’

We lopen door en blijven op een afstandje van de rivier, links van ons. Die stroomt door een stel ravijnen oostelijk van het dorp, nadat-ie een heel eind naar het noorden is ontsprongen, nog voorbij onze boerderij, en dan langs het dorp loopt tot-ie uitvlakt in een stuk drasland dat op het laatst in het moeras overgaat. Je moet uit de buurt van de rivier blijven en vooral uit de buurt van dat drasland vóór de moerasbomen beginnen, want daar zitten de kroks, en die zijn zo groot dat ze met gemak een bijna-man en z’n hond kunnen doden. Hun rugvinnen lijken net een rij biezen en als je te dichtbij komt, schieten ze *woesj* het water uit en vliegen op je af met hun grijpklauwen en hun hapbekken en dan kun je ’t meestal wel schudden.

Als we het drasland achter ons hebben gelaten en dichterbij het moeras komen, kijk ik voorzichtig in het rond. D’r is hier eigenlijk niks meer te zien, en daarom komen mannen hier ook nooit meer. En de stank is ook minder, niet dat het niet meer stinkt, maar lang zo erg niet meer als mannen beweren. Die ruiken hun herinneringen, die ruiken niet wat d’r echt is, ze ruiken het zoals het toen was. Al die dooie dingen. Spaks hadden andere ideeën over begraven dan mannen. Spaks gebruikten daar gewoon het moeras voor, ze dumpten hun dooien zo in het water en lieten ze zinken, en daar was niks mis mee want een moerasgraf hoorde nou eenmaal bij ze. Dat zegt Ben tenminste. Water en modder en Spakkelhuid gingen heel goed samen, d’r werd niks door vergiftigd, het moeras werd d’r alleen maar vruchtbaarder van, net als met mensen en grond.

Maar opeens moesten d'r natuurlijk veel meer spaks begraven worden dan normaal, zelfs te veel voor een moeras zo groot als dit, en het is echt een verdommes groot moeras. En toen waren d'r helemaal geen levende spaks meer. Alleen maar stapels spaklijken die opeengehoopt in het moeras lagen te rotten en te meuren, en het duurde heel lang voor het moeras weer moeras werd in plaats van één grote stinkende troep vol vliegen en wie weet wat voor extra baksillen ze verder nog voor ons hadden achtergelaten.

Daar ben ik nou in geboren, in al die rotzooi: het stikvolle moeras en de stikvolle grafplaats en het halflege dorp, dus ik kan me d'r niks van herinneren, ik kan me geen wereld zonder Herrie herinneren. M'n vader stierf aan een ziekte voor ik werd geboren en toen ging m'n moeder dood natuurlijk, wat een verrassing maar niet heus. Ben en Cillian hebben me in huis genomen en opgevoed. Ben zegt dat m'n moeder de laatste vrouw was, maar dat zegt iedereen natuurlijk van z'n eigen moeder. Ben hoeft nog niet te liegen, hij denkt dat het waar is, maar wie zal het zeggen?

Ik ben trouwens de jongste van het hele dorp. Vroeger ging ik stenen gooien naar veldkraaien samen met Reg Oliver (zeven maanden en acht dagen ouder) en Liam Smith (vier maanden en negenentwintig dagen ouder) en Seb Mundy, die de op een na jongste was, drie maanden en een dag ouder dan ik, maar zelfs hij praat helemaal niet meer met me nou-ie een man is.

Dat doet geen enkele jongen nadat-ie dertien is geworden.

Zo gaat dat nou eenmaal in Prentissdorp. Jongens worden mannen en dan gaan ze naar hun alleen-voormannenvergaderingen om over wie weet wat te praten en daar is het streng verboden voor jongens, dus als je

de laatste jongen van het dorp bent, moet je gewoon wachten, helemaal in je eentje.

Nou ja, jij en een hond die je niet wou.

Maar goed, we zijn bij het moeras en daar gaan we dan, we volgen de paden die ons langs en over de ergste stukken water brengen, en we slingeren om grote, knoesterrige bomen heen die uit het moeras omhoogsteken tot aan het naaldendak, meters en meters de lucht in. Het is d'r drukkend en donker en zwaar, maar het is geen eng soort drukkend en donker en zwaar. Het stikt d'r van leven, het barst d'r van, en dat doet maar alsof het hele dorp niet bestaat, vogels en groene slangen en kikkers en kiviters en beide soorten eekhoorn en (ik lieg niet) een cassor of twee drie, en je moet natuurlijk uitkijken voor rooie slangen, maar ook al is het d'r donker d'r zijn van die lichtbanen die door gaten in het dak komen en als je het mij vraagt – wat je vast niet doet, dat moet ik toegeven – in mijn ogen is het moeras één grote, gezellige, niet al te Herrie-achtige kamer. Donker maar levend, levend maar vriendelijk, vriendelijk maar niet grijperig.

Manchee tilt z'n poot op tegen zowat alles wat-ie tegenkomt tot-ie volgens mij geen druppel pis meer overheeft, en dan duikt-ie al leuterend in zichzelf onder een struik, waar-ie wel een plek zal hebben gevonden om z'n andere boodschap te doen.

Het moeras geeft d'r niet om. Waarom zou het? Het is gewoon een en al leven, dat zichzelf bij de staart heeft, dat terugkeert en rondgaat en zichzelf opvreet om weer te groeien. Niet dat d'r hier geen Herrie is. Natuurlijk wel, aan Herrie valt niet te ontkomen, nergens niet, maar het is rustiger dan in het dorp. Het lawaaiig hier is een ander soort lawaaiig, want moeraslawaai is gewoon nieuwsgierigheid, beesten die willen weten wie je bent en of je gevaarlijk bent. Terwijl het dorp alles al over je weet en nog

meer wil weten en je om je oren wil slaan met wat het weet tot d'r helemaal niks meer van jezelf over is, toch?

Maar moeras-Herrie, dat is alleen maar de vogels met hun tobberige vogelgedachtetjes. **Waar is eten? Waar is thuis? Waar ben ik veilig?** En d'r zijn waseekhoorns, van die kleine rotzakjes, die je pesten als ze je zien, en als ze je niet zien pesten ze mekaar wel, en roesteekhoorns, net stomme kleine kinderen, en soms zitten d'r moerasvossen tussen de bladeren, die je dan nep-Herrie hoort maken zodat ze net klinken als de eekhoorns die ze vreten, en heel soms zijn er raaien met hun rare raaienlied en ik zweer dat ik een keer een cassor heb zien wegrennen op twee lange poten, maar Ben zegt dat dat niet zo is, hij zegt dat de cassors al heel lang weg zijn uit het moeras.

Ik weet het niet. Ik geloof mezelf.

Manchee komt de bosjes uit en gaat naast me zitten, want ik ben midden op een pad blijven staan. Hij kijkt om zich heen om te zien wat ik zie, en dan zegt-ie: 'Lekkere poep, Todd!'

'Vast en zeker, Manchee.'

Als ik maar niet weer zo'n verdommese hond krijg voor m'n verjaardag. Dit jaar wil ik een jachtmes, net zo een als Ben aan z'n broekriem heeft. Dat is nog es een mánnen-cadeau.

'Poep,' zegt Manchee zachtjes.

Daar gaan we weer. De grootste groep moerasappelbomen staat een eindje verderop in het moeras, langs een paar paden en voorbij een gevallen boomstam waar ik Manchee altijd overheen moet helpen. Als we daar zijn, takel ik hem bij z'n buik omhoog en zet hem d'r bovenop. Ook al weet-ie wat ik aan het doen ben, toch schopt-ie als een gek met z'n poten alle kanten op, net een gevallen spin, en maakt heisa om niks.

‘Rustig nou, oen!’

‘Neer, neer, neer!’ jankt-ie en hij slaat met z’n poten door de lucht.

‘Debiele hond!’

Met een plof zet ik hem boven op de boomstam en dan klim ik d’r zelf op. We springen d’r allebei aan de andere kant weer af. ‘Spring!’ blaft Manchee als-ie de grond raakt, en terwijl-ie wegrent blijft-ie ‘Spring!’ blaffen.

Na de sprong over de boomstam begint het donkere moeras pas echt, en het eerste wat je ziet zijn de ouwe Spakkelgebouwen die uit de schaduwen naar voren hangen en net klodders lichtbruin ijs lijken, maar dan zo groot als een hut. Niemand weet of kan zich herinneren waar ze ooit voor dienden, maar als Ben d’r naar moet raaien – en hij is een eersteklas raaiër – dan zegt-ie dat het iets te maken had met het begraven van hun dooien. Misschien was het wel een soort kerk, ook al hadden de spaks geen geloof of iets wat in Prentissdorp voor een geloof zou doorgaan.

Ik loop met een grote boog om de hutten heen en ga naar het bosje wilde moerasappels. De appels zijn rijp, bijna zwart, bijna eetbaar, zou Cillian zeggen. Als ik d’r een van de stam pluk en d’r een hap van neem, druipt het sap langs m’n kin.

‘Todd?’

‘Wat is d’r, Manchee?’ Ik haal de opgevouwen plastic tas uit m’n achterzak en begin die met appels te vullen.

‘Todd?’ blaft-ie weer, en deze keer valt het me op hoe dat-ie blaft en ik draai me om en zie hem met z’n neus naar de Spakkelgebouwen staan, z’n rugharen overeind en met oren die alle kanten op flapperen.

Ik ga rechtop staan. ‘Wat is d’r, jongen?’

Hij gromt nu en laat z’n tanden zien. Ik voel m’n bloed weer razen. ‘Zit d’r een krok?’ vraag ik.

‘Stil, Todd,’ gromt Manchee.

‘Maar wat is d’r dan?’

‘Ís stil, Todd.’ Hij laat een blafje horen en deze keer is het een echte blaf, een echte hondenblaf die niks anders betekent dan ‘Blaf!’, en m’n lichaamslektrussiteit begint weer een beetje te knetteren, alsof de vonken elk moment van m’n vel kunnen spatten. ‘Luister,’ gromt-ie.

Dus luister ik.

En ik luister.

En ik draai m’n hoofd een beetje en luister nog wat beter.

D’r zit een gat in de Herrie.

Maar dat kan niet.

Het is ráár, maar het is d’r echt, het verstopt zich daar ergens, in de bomen of ergens uit het zicht, op een plek waar volgens je oren en je verstand geen Herrie is. Het is net een vorm die je alleen kunt zien doordat alles d’r omheen hem aanraakt. Als water in de vorm van een beker, maar dan zonder beker. Het is een gat, en alles wat d’r in valt is geen Herrie meer, is níks meer, houdt gewoon op. Het is anders dan de stilte in het moeras, die natuurlijk nooit stíl is, alleen met minder Herrie. Maar dit, dit is een vorm, een vorm van níks, een gat waar alle Herrie ophoudt.

Maar dat kan niet.

D’r is niks dan Herrie op deze wereld, niks dan de gedachten van mannen en beesten die voortdurend van alle kanten op je af komen, vanaf het moment dat de spaks tijdens de oorlog de Herrie-baksil hebben vrijgelaten, de baksil die de helft van alle mannen en zonder uitzondering alle vrouwen, ook m’n moeder, heeft doodgemaakt, de baksil die de rest van de mannen gek heeft gemaakt, de baksil die het einde van alle Spakkels betekende toen de mannen in hun gekte een geweer grepen.

‘Todd?’ Manchee is doodsbang, dat hoor ik. ‘Wat, Todd? Wat is dat, Todd?’

‘Ruik je iets?’

‘Ruik alleen stil, Todd,’ blaft-ie, en dan begint-ie harder te blaffen. ‘Stil! Stil!’

En dan, ergens in de buurt van de spakgebouwen, komt de stilte in beweging.

M’n bloed begint zo te razen dat ik bijna omval. Manchee springt jankend om me heen, aan één stuk door blaffend, zodat ik zelf nog banger word, en ik geef hem dan ook een pets tegen z’n lijf (‘Au, Todd?’) om zelf wat rustiger te worden.

‘D’r bestaan gewoon geen gaten,’ zeg ik. ‘D’r bestaat gewoon geen niks. Dus het moet een iets zijn, toch?’

‘Iets, Todd,’ blaft Manchee.

‘Hoor je waar het naartoe is gegaan?’

‘Is stil, Todd!’

‘Je weet best wat ik bedoel!’

Manchee steekt snuffelend z’n neus in de lucht, verzet een poot en nog een en dan een heel stel en loopt in de richting van de Spakkelgebouwen. Goed, dan gaan we d’r dus naar op zoek. Ik stap op m’n alderlangzaamst op de grootste gesmolten ijsbol af. Ik hou wat afstand van wat d’r ook uit die scheve driehoekige deuropening gluurt. Manchee snuffelt aan de deurpost, maar hij gromt niet, dus ik adem es diep in en kijk naar binnen.

Het is d’r hartstikke leeg. Het dak loopt in een punt naar boven, ongeveer één keer zo hoog als ikzelf. De vloer is van aarde en d’r groeien nu moerasplanten, van die kruipers en zo, maar verder is d’r niks. Ik bedoel dus geen écht niks, geen gat, en je kunt nergens aan zien wat hier vroeger is geweest.

Het is stom, maar ik moet het toch zeggen.

Ik vraag me af of de Spakkels terug zijn.

Maar dat kan gewoonweg niet.

Maar een gat in de Herrie kan ook niet.

Dus iets wat niet kan, moet toch kunnen.

Buiten hoor ik Manchee weer rondsnuffelen en ik sluip ook naar buiten en ga naar de tweede ijsbol. D'r staat iets op geschreven, de enige geschreven woorden die d'r ooit gevonden zijn in de spaktaal. Waarschijnlijk de enige woorden die ze ooit de moeite van het opschrijven waard vonden, als je 't mij vraagt. De letters zijn spakletters, maar volgens Ben klinkt het als *es'Paqili* of zo, es'Paqili, de Spakkels, 'spaks' als je het uit wilt spuwen, wat iedereen doet na wat d'r gebeurd is. Het betekent 'Het Volk'.

In de tweede ijsbol is ook al niks. Ik loop het moeras weer in en luister nog es. Ik leg m'n hoofd op de grond en luister en rek het hoorgedeelte van m'n hersens uit en luister nog es en nog es en nog es.

Ik luister.

'Stil! Stil!' blaft Manchee twee keer heel snel achter mekaar en dan stuift-ie d'r vandoor, naar de laatste ijsbol. Ik achter hem aan, ook op m'n alderhardst en met razend bloed, want daar is het, daar is het gat in de Herrie.

Ik kan het horen.

Nou ja, ik kan het niet hóren, dat is het 'm juist, maar als ik d'r op af ren slaat de leegte d'r van tegen m'n borst en de stilte trekt aan me en d'r zit zoveel rust in, nee, geen rust, stílte, zoveel ongelooflijke stilte dat d'r iets scheurt binnen in me, alsof ik het kostbaarste wat d'r is ga verliezen, zo van kijk, een dood, en ik ren en m'n ogen staan vol tranen en m'n borst wordt gewoon geplet en d'r is niemand die het ziet maar toch vind ik het vreselijk en m'n ogen beginnen te huilen, ze beginnen te huilen, gvd, en ik blijf even staan en buig me voorover en jesus allemachtig, hou je bek nou es, maar het kost me een hele rotterige minuut, gewoon een hele stinkerige, rotterige

minuut dat ik daar voorovergebogen sta, en tegen die tijd gaat het gat d'r natuurlijk vandoor, het is d'r al vandoor, het is weg.

Manchee weet niet wat-ie moet: d'r achteraan scheuren of naar mij terugkomen, maar uiteindelijk komt-ie naar me terug.

'Huilen, Todd?'

'Bek houden,' zeg ik en ik schop naar hem. Opzettelijk mis.

PRENTISSDORP

We ploeteren het moeras weer uit en gaan terug naar het dorp en de hele wereld voelt zwart en grijs, wat de zon ook beweert. Zelfs Manchee zegt bijna niks terwijl we door de velden naar boven sjouwen. M'n Herrie kolkt en borrelt als een stoofpot aan de kook, en ik moet even blijven staan om weer wat rustiger te worden.

Stilte bestaat gewoonweg niet. Hier niet en nergens niet. Niet als je slaapt, niet als je in je eentje bent, nooit.

Ik ben Todd Hewitt, denk ik bij mezelf met m'n ogen dicht. Ik ben twaalf jaar en twaalf maanden. Ik woon in Prentissdorp op Nieuwe Wereld. Over precies een maand word ik man.

Dat is een truuk die Ben me geleerd heeft om m'n Herrie wat in te tomen. Je doet je ogen dicht en zo duidelijk en kalm als je kunt zeg je tegen jezelf wie je bent, want dat gaat verloren in al die Herrie.

Ik ben Todd Hewitt.

'Todd Hewitt,' mompelt Manchee naast me.

Ik haal diep adem en doe m'n ogen open.

Dat ben ik. Ik ben Todd Hewitt.

We lopen door, weg van het moeras en de rivier, over de helling met de wilde velden naar de smalle kam ten zui-

den van het dorp, waar de school vroeger was in de korte, nutteloze tijd dat-ie bestond. Voor ik geboren werd, kregen jongens thuis les van hun ma en toen d'r alleen nog jongens en mannen over waren, werden we gewoon voor video's en leermodules neergezet tot Burgemeester Prentiss dat soort dingen verbood omdat ze 'schadelijk waren voor het beteugelen van onze geest'.

Burgemeester Prentiss heeft namelijk een Visie.

En zo kwam het dat alle jongens bijna een heel halfjaar lang door meneer Royal met z'n jankkop bij mekaar werden geveegd en hier buiten in een gebouw werden gepleurd, weg van de grootste Herrie in het dorp. Niet dat het hielp. Het is bijna onmogelijk om jongens iets te leren in een klas vol jongens-Herrie en het is al helemaal onmogelijk om ze wat voor soort proefwerk ook te laten maken. Je gaat toch spieken, ook al wil je het niet, en iédereen wil het.

En op een dag besloot Burgemeester Prentiss dat alle boeken verbrand moesten worden, stuk voor stuk, ook de boeken die mannen thuis hadden staan, want boeken waren blijkbaar ook schadelijk, en meneer Royal, een zachte man die zichzelf had gehard door whisky te drinken in de klas, gaf het op en pakte een pistool en maakte d'r een eind aan, en daarmee was m'n schoolloopbaan ook afgelopen.

Ben heeft me thuis de rest geleerd. Technische dingen en hoe je eten klaar moet maken en kleren verstellen en basiskennis voor het boerenbedrijf en zo. Ook allerlei overlevingsdingen zoals jagen en welke vruchten je kunt eten en hoe je de manen kunt volgen om de weg te vinden en hoe je een mes moet gebruiken en een geweer en middeltjes tegen slangenbeten en hoe je je Herrie zo goed mogelijk tot bedaren kunt brengen.

Hij heeft ook geprobeerd me te leren lezen en schrij-

ven, maar Burgemeester Prentiss kreeg d'r lucht van toen-ie het op een ochtend in m'n Herrie hoorde en hij sloot Ben een week lang op en dat was het einde van m'n boekenleerderij en met al die andere dingen die ik moest leren en al dat werk op de boerderij dat elke dag weer gedaan moet worden en alleen al met simpelweg overleven, heb ik nooit goed leren lezen.

Geeft niet. D'r is toch niemand in Prentissdorp die ooit een boek gaat schrijven.

Manchee en ik lopen langs het schoolgebouw, beklimmen de kleine heuvelkam en kijken naar het noorden en daar ligt het dorp dan. Niet dat d'r nog zoveel van over is. Eén winkel, vroeger twee. Eén café, vroeger twee. Eén kliniek, één gevangenis, één benzinstaatsjon dat niet meer werkt, één groot huis voor de Burgemeester, één polietsieburo. De Kerk. Een kort stukje weg dat dwars door het midden loopt, bestraat maar nooit meer onderhouden, en dat nu heel snel in een grindpad verandert. Alle huizen en dat soort dingen staan her en der, zo'n beetje aan de buitenkant, boerderijen, tenminste dat was de bedoeling en sommige zijn het nog steeds, andere staan leeg en weer andere staan erger dan leeg.

En dat is heel Prentissdorp. Populaatsie honderdzeven- enveertig en dat worden d'r steeds minder. Honderdzes- enveertig mannen en één bijna-man.

Ben zegt dat d'r vroeger andere nederzettingen waren, verspreid over Nieuwe Wereld, dat alle schepen rond dezelfde tijd zijn geland, zo'n tien jaar voor ik geboren werd, maar toen de oorlog met de spaks begon, toen de spaks de baksillen vrijlieten en alle andere nederzettingen werden weggevaagd, dat Prentissdorp toen ook bijna is weggevaagd, dat het dorp het alleen heeft overleefd vanwege de legerkennis van Burgemeester Prentiss en ook al is Burgemeester Prentiss nog zo'n gloeiende nachtmerrie,

dat moeten we hem in elk geval nageven, dat we dankzij hem overleven op een heel grote, lege, vrouwenloze wereld waar niks goeds over te melden valt, in een dorp met honderdzesenveertig mannen dat elke dag een beetje verder afsterft.

Want sommige mannen trekken het gewoonweg niet. Die maken d'r een eind aan, net als meneer Royal, of sommigen verdwijnen gewoon, zoals meneer Gault, onze oude buurman die in de andere schapenboerderij woonde, of meneer Michael, onze op een na beste timmerman, of meneer Van Wijk, die verdween op de dag dat z'n zoon man werd. Het gebeurt vaker. Als je hele wereld één groot Herrie-dorp is zonder toekomst, moet je soms gewoon weg ook al kun je nergens anders naartoe.

Want als ik, de bijna-man, opkijk naar dat dorp, hoor ik de honderdzesenveertig mannen die zijn overgebleven. Ik kan ze allemaal horen, tot op de laatste man. Hun Herrie spoelt de heuvel af als een vloedgolf die op me is losgelaten, als een brand, als een monster zo groot als de hemel dat je wil pakken omdat je nergens naartoe kunt vluchten.

Zo klinkt het ongeveer. Zo gaat het elke minuut van elke dag van m'n stomme stinkleven in dit stomme stinkdorp. Al plemp je je oren dicht, het helpt toch niet:

afgelopen
HET DOET ZEER ALS IK OF EET HIJ
Cillian Odden
wanneer krijgen we de onze?
BACILLEN EEN BACIL EEN BACIL 1234
mijn mooie Julie
appels
het is niet eerlijk, gewoonweg niet eerlijk
in Gods orde een punt op een
TWEË KEËR TWEË IS VIER TWEË KEËR VIER IS ACHT TWEË
dus ik zeg tegen hem ik zeg

je had dat stel moeten zien
norma als je blijft en weten dat er maar
afgelopen
JIJ DAAR, JONGEN, JIJ DAAR
een ziekte OVER EEN MAAND VODDEN
appels afgelopen appels een enkele ronde adem

pak je bij je nekvel o mijn stil, Todd?
o mijn Julie mijn Kareen mijn prachtige parel
zit je helemaal daar boven? god?

dat piepkleine, dat overheerlijke
dat is alleen gehoege voor mijn gezin, geen flinter meer
geen spakkel meer die nog leeft

WONDEN EN KNEUZINGEN EN WONDEN EN KNEU
smeer de loop met olie in maar zorg dat d'r geen olie op de kolf komt

ik doe een moord voor een echte hamburger
en als je naar de schapen vraagt? ik ben en alles is in Gods orde
appels dat mijn Justin niet dood gaan aan de koorts
bind je handen samen met een stuk touw.

o mijn Esther mijn Esther o mijn mooie meisje
Prentiss mag eerst hoe komen we hier ooit weg?

hoe komen we hier ooit weg?
RAAR? ik wat hebben we gedaan, o Heer?

een ziekte, een bacil van de spaks
hoe komen we hier ooit weg? AFGELOPEN
ik neem d'r nog eentje en dan ga ik

IK BEN EEN PUNT EN DE PUNT BEN IK Lillian
honderdhegientien dagen zonder regen
appels

kijk die kleine handjes nou 32 natuurlijk niet
je bent een leugenaar mijn Norma
ALS IK recht in je gezicht

ik ben d'r gezicht vergeten, een rij, een rij
hou je gedachten op een rij, alleen maar beesten

over een maand
zorg dat de jongen niet in hun handen valt, God
het hout in mijn handje VODDEN de dag

O mijn Kelly de heiligheid van de stilte
EN GEVONDEN O MIJN JADE
cirkel op een punt op een cirkel O MIJN KELLY
KEER ACHT IS ZESTIEN

wonden en kneuzingen en wond
de dieren marcheren twee zoals ze altijd
DA... H... HEWITT Todd?

1 2 3 4 4 3 2 1

blijft God

DISCIPLINE, MANNEN!

o mijn ^{een heilig Sacrament, gevonden en ongevonden} Carla ^{shit}

^{geen pijnstillers meer, straks gaan we}

^{tiem slaat de klok, het uur plus tien/twee keer zes/tien is tweëndertig, twee keer tweëndertig}
onze ^{hou je vast, hou je} en ik zei nog zo dat er
nadert **bek houden**

En dat zijn alleen nog maar de woorden, de stemmen die praten en zeuren en zingen en huilen. D'r zijn ook beelden, beelden die opeens je hoofd binnenstromen, ook al wil je ze helemaal niet, beelden van herinneringen en fantasietjes en geheimen en plannen en leugens, leugens en nog es leugens. Want je kunt liegen in de Herrie, ook al weet iedereen wat je denkt, je kunt dingen begraven onder andere dingen, je kunt ze open en bloot verstoppen, gewoon door ze niet duidelijk te denken of door jezelf wijs te maken dat het tegenovergestelde van wat je verstoppt hebt waar is en een knappe jongen die dan nog weet welk water uit die stortvloed echt is en van welk water je geeneens nat wordt.

Mannen liegen en ze liegen nog het hardst tegen zichzelf.

Om een voorbeeld te geven: ik heb nog nooit geen vrouw of Spakkel in het echt gezien, da's logisch. Ik heb ze natuurlijk wel allebei op de video gezien, voordat die verboden werd, en ik zie ze altijd en eeuwig in mannen hun Herrie, want waar denken mannen anders aan dan aan seks en vijanden? Maar in hun Herrie zijn de spaks groter en valser dan op de video, toch? En Herrie-vrouwen hebben lichter haar en dikkere tietten en ze dragen

minder kleren en zijn veel vrijer met hun liefde dan op de video. Dus wat je niet mag vergeten, wat het alderbelangrijkste is van alles wat ik zeg in deze vertelderij is dat Herrie niet waar is, Herrie is wat mannen graag willen dat waar is, en het verschil tussen die twee dingen is zo groot dat het wel es je dood kan wezen als je niet uitkijkt.

‘Thuis, Todd?’ Manchee staat aan m’n voet en hij blaft wat harder, want zo praat je nou eenmaal in de Herrie.

‘Ja, we gaan,’ zeg ik. We wonen aan de andere kant, in het noordoosten, en om d’r te komen moeten we dwars door het dorp, dus daar ga ik, zo snel als ik kan.

Eerst komen we langs de winkel van meneer Phelps. Dat is een aflopende zaak, die winkel, net als de rest van het dorp en meneer Phelps doet niks anders dan wanhopen. Zelfs als je iets bij hem koopt en ook al is-ie zo beleefd als wat, toch sijpelt z’n wanhoop over je heen als pus uit een wond. *Afgelopen*, zegt z’n Herrie. *Het is straks allemaal afgelopen en Vodden en allemaal vodden en Mijn Julie, mijn lieve, lieve Julie*, dat was namelijk z’n vrouw en in meneer Phelps z’n Herrie heeft ze helemaal geen kleren aan.

‘Hallo, Todd,’ roept-ie als Manchee en ik langsrennen.

‘Hallo, meneer Phelps.’

‘Prachtige dag, hè?’

‘Reken maar, meneer Phelps.’

‘Pracht!’ blaft Manchee en meneer Phelps lacht, maar z’n Herrie blijft maar *Afgelopen* zeggen en *Julie* en *vodden* en beelden van wat-ie mist van zijn vrouw en wat ze altijd deed alsof dat uniek zou wezen of zo.

In m’n eigen Herrie denk ik niks speciaals voor meneer Phelps, alleen de gewone dingen waar ik niks aan kan doen. Wel is het zo dat ik het allemaal wat harder denk om m’n gedachten over dat gat dat ik in het moeras heb

gevonden te bedekken, om die te verstoppen achter hardere Herrie.

Geen idee waarom ik dat doe, geen idee waarom ik die moet verbergen.

Maar ik verberg ze wel.

Manchee en ik lopen behoorlijk snel door want nou komt het benzinestaatsjon en meneer Hammar. Het benzinestaatsjon werkt niet meer omdat de splitsgenerator die de benzine maakte vorig jaar *kadoeng* uit mekaar knalde en nou staat-ie daar naast het benzinestaatsjon als een grote lelijke etterbult en niemand wil d'r naast wonen behalve meneer Hammar en meneer Hammar is stukken erger dan meneer Phelps want hij schiet z'n Herrie recht op je af.

En wat een lélijke Herrie is dat, kwááie Herrie, beelden van jezelf zoals je ze helemaal niet wil zien, wrede beelden en bloederige beelden en je kunt niks anders doen dan je eigen Herrie zo hard mogelijk maken en d'r dan meneer Phelps z'n Herrie bij vegen en de hele handel weer naar meneer Hammar zwiepen. Appels en Afgelopen en hand over hand en Ben en Julie en Pracht, Todd? en de generator flikkert en vodden en bek houden, hou je bek nou es en Kijk me aan, jongen.

En ik draai m'n hoofd toch om ook al wil ik het niet maar soms ben je d'r niet op verdacht en ik draai m'n hoofd dus om en daar staat meneer Hammar voor z'n raam, hij kijkt me recht aan en denkt *Nog één maand* en dan komt d'r een beeld uit z'n Herrie en dat gaat over mij, dat ik heel alleen ergens sta maar op de een of andere manier nog allenerger dan alleen en ik weet niet wat het betekent en of het echt is of een opzettelijke leugen en daarom denk ik aan een hamer die telkens weer recht in meneer Hammar z'n hoofd gaat en hij staat daar gewoon te lachen achter z'n raam.

De weg maakt een bocht om het benzinstaatsjon heen en dan langs de kliniek, dus langs dokter Baldwin en al die mannen die altijd tegen dokters lopen te janken en te zeuren terwijl d'r eigenlijk niks mis met ze is. Vandaag is het meneer Fox die klaagt dat-ie geen adem krijgt, en dat zou heel zielig zijn als-ie niet zoveel rookte. En dan, als je voorbij de kliniek bent, krijg je godsallemachtig dat verdommese café dat zelfs op dit uur van de dag één grote klerekeet van Herrie is, want wat ze daar doen is de muziek zo hard zetten dat die alle Herrie zou moeten overstemmen maar dat werkt maar half en dus krijg je harde muziek en harde Herrie en wat nog erger is, drónken Herrie die als een moker op je af komt. Geroep en gebrul en gejang van mannen van wie het gezicht nooit verandert en één grote gruwelvertoning van het verleden en alle vrouwen die d'r vroeger waren. Een héleboel over de vrouwen die d'r vroeger waren maar d'r valt geen touw aan vast te knopen want dronken Herrie is net als een dronken man: wazig en saai en gevaarlijk.

Het is moeilijk om door het midden van het dorp te lopen, moeilijk om aan je volgende stap te denken, want al die Herrie drukt zwaar op je. Eerlijk, ik snap niet hoe mannen dat doen, ik snap niet hoe ík dat straks moet doen wanneer ik man word, behalve als d'r op die dag iets verandert wat ik nog niet weet.

De weg gaat verder langs het café en dan naar rechts, langs het polietsieburo en de gevangenis, wat allemaal in één gebouw zit en drukker gebruikt wordt dan je zou zeggen voor zo'n klein dorpje. De sheriff is meneer Prentiss junior, die krap twee jaar ouder is dan ik en die nog maar heel kort man is, maar hij had het werk al snel onder de knie en elke week zit d'r wel iemand in de cel die meneer Prentiss junior op bevel van Burgemeester Prentiss als voorbeeld moet stellen. Op dit moment is het meneer

Turner die niet genoeg van z'n graanoogst heeft afgestaan 'ten behoeve van het hele dorp', wat gewoon betekent dat-ie geen gratis graan aan meneer Prentiss en z'n mannen heeft gegeven.

Dus dan ben je het hele dorp door gesjouwd met je hond en je hebt al die Herrie achter je gelaten, meneer Phelps en meneer Hammar en dokter Baldwin en meneer Fox en al die extra Herrie van het café en de Herrie van meneer Prentiss junior en meneer Turner met z'n kreunende Herrie, maar dan ben je nog steeds niet klaar met de Herrie van het dorp, want nu komt de Kerk.

De Kerk is natuurlijk de belangrijkste reden dat we met z'n allen hier op Nieuwe Wereld zitten en zowat elke zondag kun je Aaron horen preken over waarom we de corruptie en zonde van Oude Wereld achter ons hebben gelaten om een nieuw leven vol zuiverheid en broederschap te beginnen in een splinternieuw paradijs.

Nou, dat is mooi gelukt, hè?

Toch gaat iedereen nog steeds naar de kerk, vooral omdat het moet, ook al laat de Burgemeester zelf d'r vrijwel nooit z'n kop zien terwijl wij het gepreek van Aaron moeten aanhoren over dat wij het enige zijn wat ieder van ons hier heeft, wij mannen samen, en dat we ons allemaal moeten verbinden in één gemeenschap.

Dat als een van ons valt, we allen vallen.

Dat laatste zegt-ie de hele tijd.

Manchee en ik proberen zo zachtjes mogelijk langs de voordeur van de Kerk te glippen. Vanbinnen komt gebeds-Herrie, dat voelt heel apart, een heel apart paarsig ziek gevoel alsof mannen het uitbloeden, ook al gaat het altijd over hetzelfde, maar dat paarsige bloed blijft maar komen. *Help ons, red ons, vergeef ons, help ons, red ons, vergeef ons, haal ons hier weg, alsjeblijft, God, alsjeblijft, God, alsjeblijft, God,* maar voor zover ik

weet heeft niemand nooit geen Herrie teruggehoord van die God-figuur.

Aaron is d'r ook, hij is terug van z'n wandeling en preekt nu boven de gebeden uit. Ik hoor z'n stem, niet alleen z'n Herrie, en het is een en al *offer* dit en *de Schrift* dat en *zegens* hier en *heiligheid* daar en hij staat daar zo te tetteren dat z'n Herrie net grijs vuur is achter z'n rug en misschien voert-ie wel iets in z'n schild, kan toch? De preek zou wel es iets kunnen verbergen en ik begin me af te vragen of ik misschien weet wat voor iets dat is.

En dan hoor ik *Todd jongen?* in z'n Herrie en ik zeg 'Op-schieten, Manchee', en we smeren 'm zo snel mogelijk.

Het laatste waar je langskomt als je boven op de heuvel van Prentissdorp bent aangekomen, is het Burgemeestershuis en daar hoor je de raarste en hardste Herrie van allemaal want Burgemeester Prentiss...

Nou, Burgemeester Prentiss is anders.

Z'n Herrie is vreselijk duidelijk en dan bedoel ik vreselijk als echt vreselijk. Hij gelooft namelijk dat Herrie geordend kan worden, dat als je het op de een of andere manier onder controle krijgt, je het dan kan gebruiken. En als je langs het Burgemeestershuis loopt, kun je hem horen, hem en de mannen die het dichtst bij hem staan, z'n helpers en zo, en ze zijn altijd van die gedachteoefeningen aan het doen, van die teldingen, en ze stellen zich volmaakte vormen voor en ze zingen een soort ordelijk gedreun zoals **IK BEN DE CIRKEL EN DE CIRKEL BEN IK** wat dat ook mag wezen en het is alsof-ie een legertje aan het kneden is, alsof-ie zich ergens op voorbereidt, alsof-ie een soort Herrie-wapen aan het smeden is.

Het voelt als een dreiging. Het voelt alsof de wereld aan het veranderen is en jou achterlaat.

**I 2 3 4 4 3 2 | IK BEN DE CIRKEL EN DE CIRKEL BEN IK
I 2 3 4 4 3 2 | ALS EEN VAN ONS VALT VALLen WE ALLEN**

Binnenkort ben ik man en mannen rennen niet bang weg maar ik geef Manchee een duwtje en dan gaan we nog iets harder lopen dan eerst, we lopen met een zo breed mogelijke boog om het Burgemeestershuis heen tot het achter ons ligt en we op het grindpad zijn dat naar ons huis gaat.

Na een tijdje verdwijnt het dorp achter ons en wordt de Herrie een beetje zachter (hoewel die nooit ophoudt) en kunnen we allebei weer wat rustiger ademen.

‘Herrie, Todd,’ blaft Manchee.

‘Zeg dat,’ zeg ik.

‘Stil in moeras, Todd,’ zegt Manchee. ‘Stil, stil, stil!’

‘Ja,’ zeg ik en dan denk ik na en ik zeg snel: ‘Bek houden, Manchee,’ en ik geef hem een pets tegen z’n lijf en hij zegt ‘Au, Todd?’ maar ik kijk achterom naar het dorp en je kunt Herrie gewoon niet tegenhouden als die eenmaal ontsnapt is, toch? En als het iets was wat je kon zien, iets wat door de lucht vloog, dan vraag ik me af of je het gat in de Herrie uit me weg kon zien zweven, zo uit m’n gedachten waar ik het probeerde te beschermen en het is zo’n klein stukje Herrie en het is zo makkelijk te missen in dat grote gebulder van al het andere maar daar gaat het, daar gaat het, daar gaat het, rechtstreeks terug naar de mannenwereld.

BEN EN CILLIAN

‘En waar heb jij uitgehangen?’ vraagt Cillian zodra hij Manchee en mij in de peiling krijgt als we van het pad af komen. Hij ligt op de grond, met z’n halve lijf in onze kleine splitsgenerator, die ene aan de voorkant van het huis, en hij repurreert wat d’r deze maand weer kapot is gegaan. Z’n armen zitten onder het smeer, z’n gezicht is een en al ergernis en z’n Herrie gonst als een zwerm woedende bijen, en ik voel mezelf al kwaad worden terwijl ik nog geeneens fatsoenlijk thuis ben.

‘Ik was in het moeras appels aan het plukken voor Ben,’ zeg ik.

‘Met al het werk dat gedaan moet worden gaat zo’n jongen gewoon een beetje spelen!’ Hij kijkt weer in de generator. D’r rammelt iets vanbinnen. ‘Verdomme!’ zegt-ie.

‘Ik zei niet dat ik aan het spelen was, als je geluisterd had!’ zeg ik, maar het is eerder roepen. ‘Ben wilde appels en toen ben ik wat van die verdommese appels voor hem gaan halen!’

‘Eh eh,’ zegt Cillian en hij kijkt achterom, ‘en waar zijn die appels dan?’

En ik heb natuurlijk geen appels bij me, hè? Ik kan me geeneens herinneren dat ik de tas heb laten vallen die

ik aan het vullen was, maar dat moet dan geweest zijn toen...

'Toen wat?' vraagt Cillian.

'Luister toch niet altijd zo,' zeg ik.

Hij zucht z'n Cillian-zucht en daar gaan we weer: 'Het is nou ook weer niet zo dat je hier zo hard moet werken, Todd' – dat is trouwens gelogen – 'maar we kunnen deze boerderij niet in ons eentje runnen' – dat is wel waar – 'en al zou je al je karweitjes afmaken, wat niet het geval is' – weer een leugen, ze beulen me gewoon af – 'dan zouden we ons nog steeds voor niks in het zweet werken, toch?' – en ook dat is waar. Het dorp kan niet verder groeien, het kan alleen nog krimpen, en hulp komt d'r niet.

'Luisteren als ik tegen je praat,' zegt Cillian.

'Luister!' blaft Manchee.

'Bek houden,' zeg ik.

'Zo praat je niet tegen je hond,' zegt Cillian.

Ik had het niet tegen m'n hond, denk ik, zo luid en duidelijk dat-ie het kan horen.

Cillian kijkt me woedend aan en ik kijk woedend terug en zo gaat het nou altijd, met van die rood bonkende Herrie vol geharrewar en irritaatsie. Met Cillian gaat het nooit lekker, nooit niet, Ben is altijd al de aardige geweest, en Cillian de niet-aardige, maar het wordt steeds erger nu de dag dichterbij komt dat ik eindelijk man word en niet langer naar dat gezeik van hem hoeft te luisteren.

Cillian doet z'n ogen dicht en ademt één keer diep door z'n neus in. 'Todd...' gaat-ie van start, en nu praat-ie wat zachter.

'Waar is Ben?' vraag ik.

Z'n gezicht wordt nog wat harder. 'Het lammeren begint over een week, Todd.'

'Waar is Ben?' vraag ik nog maar es.

‘Jij gaat de schapen voeren en jaagt ze de omheining in en dan moet je het hek van het oostelijke veld maken en deze keer goed, Todd Hewitt. Dat heb ik je nu al minstens twee keer gevraagd.’

Ik ga op m’n hurken zitten. “En, hoe was het in het moeras, Todd?” vraag ik, en ik probeer zo sarcastisch mogelijk te klinken. “Nou, het was d’r hartstikke leuk, Cillian, fijn dat je d’r naar vraagt.” “Heb je nog iets inturressants gezien daar in het moeras, Todd?” “Grappig dat je d’r naar vraagt, Cillian, want ik heb zeker iets inturressants gezien en dat zou wel es die snee hier op m’n lip kunnen verklaren waar je nog niet naar gevraagd hebt maar dat zal wel moeten wachten tot de schapen gevoerd zijn en ik dat verdommese hek heb gemaakt!”

‘Beetje op je woorden letten,’ zegt Cillian. ‘Ik heb geen tijd voor je spelletjes. Ga de schapen doen.’

Ik bal m’n vuisten en maak een geluid dat ongeveer zo klinkt: ‘arrrrggrrr’, om Cillian duidelijk te maken dat ik z’n onzin geen seconde langer verdraag.

‘Kom, Manchee,’ zeg ik.

‘De schapen, Todd,’ roept Cillian als ik wegloop. ‘Eerst de schapen.’

‘Jaha, ik doe die verdommese schapen heus wel,’ mompel ik in mezelf. Ik begin sneller te lopen, m’n bloed jaagt d’r doorheen en Manchee slaat helemaal op tilt van het gebulder van m’n Herrie. ‘Schaap!’ blaft-ie. ‘Schaap, schaap, Todd! Schaap, schaap, stil, Todd! Stil, stil in moeras, Todd!’

‘Bek houden, Manchee,’ zeg ik.

‘Wat was dat?’ vraagt Cillian met een rare klank in z’n stem zodat we ons allebei omdraaien. Hij zit nu rechtop bij de generator, met al z’n aandacht bij ons, en z’n Herrie komt als een laserstraal op ons af.

‘Stil, Cillian,’ blaft Manchee.

‘Wat bedoelt-ie met “stil”?’ Cillian z’n ogen en z’n Herrie onderzoeken me van alle kanten.

‘Alsof het jou wat kan schelen!’ Ik draai me weer om. ‘Ik moet die verdommese schapen voeren.’

‘Todd, wacht eens,’ roept-ie ons na, maar dan begint d’r iets te piepen in de generator en weer zegt-ie ‘Verdomme!’ en dan moet-ie d’r naar terug hoewel ik allerlei soorten afvragingstekens hoor in z’n Herrie, die me wel volgt maar steeds zwakker wordt als ik naar onze velden loop.

Krijg de klere, krijg de klere, hij met z’n gezeik, denk ik, in min of meer die woorden en nog erger als ik stampend over ons land loop. We wonen op zo’n kilometer ten noordoosten van het dorp en op de ene helft van het land houden we schapen en op de andere helft verbouwen we tarwe. Tarwe is moeilijker en daarom doen Ben en Cillian het meeste werk. Sinds ik groot genoeg was om boven de schapen uit te steken, is dat mijn klus geweest. De mijne dus, niet die van Manchee en mij, hoewel een van die valse, leugenachtige smoezen waarmee ik hem kreeg was dat ik hem kon trainen als schapenhond, maar om overduidelijke redenen – en nou heb ik het over z’n volslagen stompzinnigheid – is dat niet volgens plan gegaan.

Voeren en water geven en scheren en lammeren en zelfs castreren en slachten, dat doe ik allemaal. We zijn een van de drie vlees- en wolleveranciers van het dorp, vroeger een van de vijf en binnenkort een van de twee want meneer Marjoribanks kan elk moment doodgaan aan de drank. Dan kooien we z’n kudde bij de onze. Ik moet eigenlijk zeggen dan kooi ik z’n kudde bij de onze, net als toen meneer Gault twee winters geleden verdween, en dan zijn het d’r nog meer die ik moet slachten, nog meer die ik moet castreren, nog meer die ik moet scheren, nog meer die ik op het goeie moment in het hok

bij de ooien moet zetten, en krijg ik ook maar een bedankje? Nee, dat krijg ik niet.

Ik ben Todd Hewitt, denk ik, maar m'n Herrie wil vandaag maar niet stiller worden. *Ik ben bijna man*.

'Schaap!' zeggen de schapen als ik langs hun veld loop zonder te stoppen. 'Schaap!' zeggen ze terwijl ze me nakijken. 'Schaap! Schaap!'

'Schaap!' blaft Manchee.

'Schaap!' zeggen de schapen terug.

Schapen hebben nog minder te melden dan honden.

Ik heb geprobeerd Ben z'n Herrie ergens op de boerderij op te pikken en ik heb hem ontdekt in een hoek van een van de tarwevelden. Het zaaien is klaar, het oogsten is pas over maanden, dus d'r valt momenteel niet veel te doen in de tarwe, alleen ervoor zorgen dat alle generators en de splitstrekker en de elektrische dorsers klaar voor gebruik zijn. Je zou denken dat ik dan wel wat hulp krijg met de schapen, maar dat heb je dan verkeerd gedacht.

Ben z'n Herrie zit een deuntje te neuriën vlak bij een van de irrigaatsiepijpen en met een bocht loop ik over het veld op hem af. Z'n Herrie lijkt niet op die van Cillian. Z'n Herrie is rustiger en duidelijker, en ook al kun je Herrie niet zien, die van Cillian is altijd wat roodachtig, terwijl die van Ben blauw lijkt of soms groen. Het zijn twee heel verschillende mannen, net zo verschillend als water en vuur, Ben en Cillian, m'n ouders min of meer.

Het verhaal gaat dat m'n ma bevriend was met Ben voor ze naar Nieuwe Wereld vertrokken, ze waren allebei lid van de Kerk toen het aanbod kwam om weg te gaan en een nieuwe nederzetting te beginnen. Ma haalde pa over en Ben haalde Cillian over en toen de schepen landden en de nederzetting van start ging, begonnen m'n pa en ma schapen te houden op de boerderij naast die van Ben en Cillian, die tarwe verbouwden, en het was allemaal

even leuk en aardig en de zon ging nooit onder en mannen en vrouwen zongen samen liedjes en alles was leven en liefde en ze werden nooit ziek en ze gingen al helemaal nooit dood.

Zo gaat het verhaal tenminste volgens de Herrie, dus wie weet hoe het in het echt was? En toen werd ik geboren en alles veranderde. De spaks lieten hun vrouwen-dodende baksil los en toen was het gebeurd met m'n ma en daarna begon de oorlog en die werd gewonnen en toen was het ook zo ongeveer gebeurd met de rest van Nieuwe Wereld. En daar ben ik dan, een kleine baby, die van niks niet weet, en ik ben natuurlijk niet de enige baby, d'r zijn d'r massa's van, en opeens is d'r nog maar een half dorp met mannen die voor al die baby's en jongens moeten zorgen. Heel veel van ons gingen dood maar ik heb geluk gehad want Ben en Cillian vonden het de gewoonste zaak van de wereld om me in huis te nemen en me eten te geven en me op te voeden en me dingen te leren en te zorgen dat ik kon blijven leven.

En dus ben ik min of meer hun zoon. Nou ja, meer dan 'min of meer' maar minder dan dat ik ook echt hun zoon ben. Ben zegt dat Cillian de hele tijd op me loopt te schelden omdat-ie zoveel om me geeft maar als dat waar is vind ik dat een rare manier om het te laten merken, een manier die niet veel met 'geven om' te maken heeft, als je het mij vraagt.

Maar Ben is een heel ander soort man dan Cillian, een áárdig soort man en daardoor niet normaal in Prentissdorp. Honderdvijfenveertig van de mannen in dit dorp, zelfs de nieuwe mannen die nog maar pas jarig zijn geweest, zelfs Cillian, hoewel minder erg, zien me op z'n best als iets wat je moet negeren en op z'n ergst als iets wat je moet slaan en daarom zit ik meestal manieren te verzinnen om genegeerd te worden zodat ik niet word geslagen.

Behalve Ben, maar als ik nog meer over hem zeg lijkt ik net een stom watje, zo'n jongetje, en daarom doe ik het niet, het enige wat ik d'r over zeg is dat ik m'n pa nooit gekend heb, maar als je op een dag wakker werd en uit een seleksie een pa mocht kiezen, als iemand zei: alsje-blijft, jongen, pik d'r maar uit wie je wil, dan zou Ben niet de slechtste keus zijn die je die ochtend kon maken.

Hij is aan het fluiten als we d'r aan komen, en ook al kan ik hem nog niet zien en kan hij mij niet zien, als hij me voelt aankomen verandert-ie het wijsje in een liedje dat ik ken. *Vroeg in de ochtend, net toen de zon ging schij-ij-nen*, wat volgens hem een lievelingsliedje van m'n ma was maar ik denk dat het gewoon een lievelingsliedje van hemzelf is want zolang ik me kan herinneren heeft-ie dat al voor me gefloten en gezongen. M'n bloed is nog steeds aan het razen van Cillian maar ik begin me meteen wat rustiger te voelen.

Ook al is het een kinderliedje, dat weet ik, kop dicht.

'Ben!' blaft Manchee en hij rent om de irrigaatsie-in-stallaatsie heen.

'Hallo, Manchee,' hoor ik als ik de bocht om ga en ik zie Ben Manchee tussen zijn oren krabbelen. Manchee heeft z'n ogen dicht en z'n poot slaat tegen de grond van genot en ook al kan Ben zo zeker als wat aan m'n Herrie horen dat ik weer ruzie met Cillian heb gehad, toch zegt-ie alleen maar 'Hallo, Todd'.

'Hoi, Ben.' Ik kijk naar de grond en schop tegen een steen.

En Ben z'n Herrie zegt *Appels en Cillian en Wat word je groot en nog es Cillian en jeuk aan de binnenkant van m'n elleboog en appels en avondeten en Tjees, wat is het warm buiten en het is allemaal zo vloeiend en niet-grijperig dat het net zoiets is als wanneer je op een warme dag in een beek gaat liggen.*

‘Word je al wat rustiger, Todd?’ vraagt-ie ten slotte. ‘Wel tegen jezelf blijven zeggen wie je bent, hè?’

‘Ja hoor,’ zeg ik, ‘alleen, waarom moet-ie mij altijd hebben? Waarom kan-ie niet gewoon hallo zeggen? D’r kan geen groet af, het is alleen maar “Ik weet dat je iets hebt uitgespookt en zolang ik niet weet wat het is, ben je nog niet van me af.”’

‘Zo is-ie nou eenmaal, Todd. Dat weet je.’

‘Dat zeg je steeds.’ Ik pluk een jonge tarwehalm en stop het uiteinde in m’n mond, zonder hem echt aan te kijken.

‘Je hebt de appels toch wel thuis neergezet, hè?’

Ik kijk hem aan. Ik kauw op de tarwe. Hij weet dat ik dat niet gedaan heb. Dat weet-ie gewoon.

‘En d’r is een reden voor,’ zegt-ie, terwijl-ie Manchee nog steeds krabbelt. ‘D’r is een reden die ik nog niet zie.’ Hij probeert m’n Herrie te lezen, hij probeert te kijken wat voor waarheid hij d’r uit kan peuren, en ook al vinden de meeste mannen dat een prima ekskuus om een ruzie te beginnen, toch vind ik het van Ben niet erg. Hij houdt zijn hoofd scheef en stopt met krabbelen. ‘Aaron?’

‘Ja, ik ben Aaron tegengekomen.’

‘Heeft hij dat gedaan, dat met je lip?’

‘Ja.’

‘Die lamzak!’ Fronsend doet-ie een stap naar voren. ‘Ik denk dat ik maar es met die vent ga praten.’

‘Niet doen,’ zeg ik. ‘Niet doen. D’r komt alleen maar meer rottigheid van en zo’n pijn doet het nou ook weer niet.’

Hij pakt m’n kin vast en tilt m’n hoofd op zodat-ie de snee kan zien. ‘Die lamzak,’ zegt-ie weer, maar nu heel zachtjes. Hij raakt de snee met z’n vingers aan en ik duik weg.

‘Stelt niks voor,’ zeg ik.

‘Blijf bij die man uit de buurt, Todd Hewitt!’

‘O, ik ging zeker als een haas naar het moeras omdat ik hoopte dat ik hem tegen zou komen.’

‘Hij spoort niet.’

‘Nou, jezusmina, bedankt voor de informaatsie, Ben,’ zeg ik, en dan vang ik een stukje van z’n Herrie op dat *één maand* zegt en dat is iets nieuws, een heel nieuw stukje iets wat-ie snel bedekt met andere Herrie.

‘Wat is d’r, Ben?’ vraag ik. ‘Wat is d’r met m’n verjaardag?’

Hij glimlacht en heel even is het een niet helemaal echte glimlach, heel even is het een bezorgde glimlach, maar dan is het weer echt een glimlach. ‘Dat is een verassing,’ zegt-ie, ‘dus je mag d’r niet naar zoeken.’

Ook al ben ik al bijna man en ook al ben ik bijna even lang als hij, toch bukt-ie zich een beetje zodat z’n gezicht op dezelfde hoogte is als het mijnese, maar niet vervelend dichtbij, net dicht genoeg bij om me veilig te voelen en ik kijk iets opzij. En ook al is het Ben, en ook al vertrouw ik Ben meer dan wie dan ook in dit schijtdorp, ook al heeft Ben m’n leven gered en zou-ie het zo weer doen, toch vind ik het moeilijk om m’n Herrie te openen zodat-ie ziet wat d’r in het moeras is gebeurd, vooral omdat ik het weer benauwd begin te krijgen zo gauw als die gedachte dichterbij komt.

‘Todd?’ zegt Ben, en hij kijkt me aandachtig aan.

‘Stil,’ blaft Manchee zachtjes. ‘Stil in moeras.’

Ben kijkt naar Manchee en dan weer naar mij, en z’n ogen worden helemaal zacht en vragerig en bezorgd. ‘Waar heeft-ie het over, Todd?’

Ik zucht. ‘We hebben iets gezien,’ zeg ik. ‘Daar in het moeras. Nou ja, we hebben het níét gezien, het was verstopt, maar het leek net een barst in de Herrie, net een scheur...’

Ik hou m’n mond want hij luistert niet langer naar m’n stem. Ik heb m’n Herrie voor hem geopend en probeer

het me zo waarachtig mogelijk te herinneren en hij kijkt me met een felle blik aan en achter me, in de verte, hoor ik Cillian aankomen en hij roept 'Ben?' en 'Todd?' en z'n stem en z'n Herrie zitten vol zorg en Ben begint ook al een beetje te gonzen en ik blijf zo waarachtig mogelijk denken aan het gat in de Herrie dat we hebben gevonden, maar ook zachtjes, zo zachtjes mogelijk, om ervoor te zorgen dat het dorp het niet hoort, en Cillian komt steeds dichterbij en Ben staat me maar aan te kijken tot ik het wel móét vragen.

'Zijn het spaks?' vraag ik. 'Zijn het de Spakkels? Zijn ze terug?'

'Ben?' Cillian schreeuwt het nu uit terwijl-ie over het veld aan komt lopen.

'Zijn we in gevaar?' vraag ik aan Ben. 'Komt d'r weer oorlog?'

Maar Ben zegt alleen maar: 'O, mijn god', heel zachtjes, en dan zegt-ie het nog es: 'O, mijn god', en dan, zonder zich ook maar te verroeren of weg te kijken, zegt-ie: 'We moeten je hier weg zien te krijgen. We moeten je hier weg zien te krijgen, nu meteen.'

NIET AAN DENKEN

Cillian komt d'r aan rennen maar nog voor hij iets zegt, kapt Ben hem af en zegt: 'Niet aan denken!'

Ben keert zich naar mij toe. 'En jij denkt d'r ook niet aan. Bedek het maar met je Herrie. Verstop het. Verstop het zo goed mogelijk.' Hij grijpt me bij m'n schouders alsoe dat zegt en knijpt zo hard dat m'n bloed nog woester begint te razen dan het al doet.

'Wat is d'r aan de hand?' wil ik weten.

'Ben je via het dorp naar huis gelopen?' vraagt Cillian.

'Natúúrlijk ben ik via het dorp naar huis gelopen,' snauw ik. 'Is d'r gvd soms nog een andere weg naar huis?'

Cillian z'n gezicht verstrakt maar niet omdat-ie pissig is vanwege m'n gesnauw, het verstrakt van angst, angst die ik hard als een schreeuw in z'n Herrie kan horen. Ze geven me ook niet op m'n flikker omdat ik 'gvd' heb gezegd, wat het alleen maar erger maakt. Intussen staat Manchee zich scheel te blaffen: 'Cillian! Stil! Gvd! Todd!' maar niemand zegt dat-ie z'n bek moet houden.

Cillian kijkt Ben aan. 'Het moet nú gebeuren.'

'Weet ik,' zegt Ben.

'Wat is d'r dan?' vraag ik nog es en nu heel luid. 'Wát

moet d'r nu gebeuren?' Ik ruk me los van Ben en sta ze allebei aan te kijken.

Ben en Cillian kijken mekaar nog es aan en dan kijken ze weer naar mij. 'Je moet weg uit Prentissdorp,' zegt Ben.

M'n oogbollen kaatsen van de een naar de ander maar ze laten niks los in hun Herrie behalve dat ze bezorgd zijn. 'Hoezo moet ik weg uit Prentissdorp?' vraag ik. 'Op Nieuwe Wereld is d'r alleen maar Prentissdorp.'

En wéér kijken ze mekaar heel lang aan.

'Hou daar es mee op!' zeg ik.

'Kom,' zegt Cillian. 'We hebben je rugzak al gepakt.'

'Hoezo hebben jullie m'n rugzak al gepakt?'

'D'r is waarschijnlijk niet veel tijd meer,' zegt Cillian tegen Ben.

'Hij moet maar langs de rivier gaan,' zegt Ben tegen Cillian.

'Je weet wat dat betekent,' zegt Cillian tegen Ben.

'Het verandert niks aan het plan,' zegt Ben weer tegen Cillian.

'WAT IS D'R AAN DE HAND, GVD?' brul ik maar ik zeg niet echt gvd. Want de situaatsie vraagt duidelijk om iets krachtigers. 'WAT VOOR PLAN, GVD?'

Maar ze worden nog steeds niet kwaad.

Ben dempt z'n stem en ik zie dat-ie z'n Herrie min of meer probeert te ordenen en dan zegt-ie: 'Het is heel belangrijk dat je je uiterste best doet om wat d'r in het moeras is gebeurd uit je Herrie te houden.'

'Hoezo? Komen de spaks terug om ons te vermoorden?'

'Niet aan denken!' snauwt Cillian. 'Bedeck het, stop het diep weg en hou het stil, tot je zo ver van het dorp weg bent dat niemand je meer kan horen. Meekomen!'

En hij rént terug naar huis, echt waar, hij rént.

'Kom, Todd,' zegt Ben.

'Pas als iemand het uitlegt.'

‘Je krijgt ook uitleg,’ zegt Ben. Hij pakt me bij m’n arm en trekt me mee. ‘Meer dan je lief is.’ En d’r zit zo’n treurigheid in z’n woorden dat ik verder m’n mond hou en achter hem aan naar huis ren, gevolgd door Manchee die zich nog steeds scheel loopt te blaffen.

Tegen de tijd dat we bij het huis aankomen verwacht ik...

Ik weet niet wat ik verwacht. Een legertje Spakkels dat het bos uit komt. Burgemeester Prentiss z’n mannen in slagorde opgesteld met het geweer in de aanslag. Het hele huis dat affikt. Ik weet het niet. Uit Ben en Cillian hun Herrie kan ik niet veel wijs worden, m’n eigen gedachten zijn net een vulkaan aan de kook en Manchee blijft maar blaffen, dus wat valt d’r op te maken uit al dat kabaal?

Maar d’r is niemand. Het huis, óns huis, is nog net als eerst, rustig en boerderijig. Cillian trapt de achterdeur open, gaat naar de gebedskamer die we nooit gebruiken en begint vloerplanken los te trekken. Ben gaat naar de voorraadkast en pleurt gedroogd eten en fruit in een katoenen zak, daarna haalt-ie een klein medipak uit de badkamer en pleurt dat d’r ook in.

Ik sta d’r bij als een jandoedel en vraag me af wat d’r allejezusoppootjes aan de hand is.

Ik weet wat je denkt: hoe kan het nou dat ik dat niet weet als ik de hele dag en dag in dag uit elke gedachte hoor van de twee mannen die het bij mij thuis voor het zeggen hebben? Maar dat is het ’m juist. Herrie is h’errie. Het is geknal en geknetter en meestal is het één grote brij van geluid en gedachte en beeld en de helft van de tijd kun je d’r helemaal niks uit wijs worden. Het is een zootje in mannenhoofden en Herrie is zoiets als het levende, ademende gezicht van dat zootje. Het gaat over wat waar is en wat ze geloven en wat ze zich verbeelden en wat ze

fantaseren en het zegt het ene en tegelijkertijd het volslagen tegengestelde en ook al zit de waarheid d'r echt ergens tussen, hoe weet je nou wat waar is en wat niet als je álles over je heen krijgt?

De Herrie is een ongefilterde man, en zonder filter is een man gewoon chaos op poten.

'Ik ga niet weg,' zeg ik terwijl zij bezig zijn. Ze horen me geeneens. 'Ik ga niet weg,' zeg ik nog es terwijl Ben langsl loopt en de gebedskamer binnengaat om Cillian te helpen planken omhoog te trekken. Ze vinden wat ze zoeken en Cillian hijst een rugzak omhoog, een ouwe waarvan ik dacht dat ik die kwijt was. Ben doet de bovenkant open en kijkt d'r snel even in en ik zie wat kleren van mezelf en iets wat lijkt op...

'Is dat een boek?' vraag ik. 'Dat had je een eeuwigheid geleden al moeten verbranden.'

Maar ze luisteren geeneens en dan staat de lucht op eens stil als Ben het boek uit de rugzak haalt en Cillian en hij het bekijken, en ik zie dat het niet echt een boek is maar meer een dagboekachtig iets met een mooie leren band en als Ben het doorbladert zie ik dat de bladzijden roomkleurig zijn en vol staan met handschrift.

Ben doet het dicht alsof het een gewichtig ding is en hij wikkelt het in een plastic tas om het te beschermen en stopt het weer in de rugzak.

Ze keren zich allebei naar mij toe.

'Ik ga echt nergens naartoe,' zeg ik.

Dan wordt d'r op de voordeur geklopt.

Heel even zegt niemand iets, iedereen blijft als verstijfd staan. Manchee wil zoveel dingen tegelijk blaffen dat d'r een tijdje niks uit komt tot-ie uiteindelijk 'Deur!' blaft, maar Cillian grijpt hem met één hand bij z'n halsband en slaat de andere om z'n bek zodat-ie stil is. We kijken mekaar allemaal aan en vragen ons af wat we moeten doen.

Weer wordt d'r geklopt en dan klinkt d'r een stem dwars door de muren heen: 'Ik weet dat jullie binnen zijn.'

'Verdomme nog an toe,' zegt Ben.

'Die rottige Davy Prentiss,' zegt Cillian.

Dat is meneer Prentiss junior. De man van de wet.

'Denken jullie soms dat ik jullie Herrie niet hoor?' zegt meneer Prentiss junior door de deur heen. 'Benison Moore. Cillian Boyd.' De stem is even stil. 'Todd Hewitt.'

'Nou, wat je verstoppen noemt,' zeg ik en ik sla m'n armen over mekaar, nog steeds een beetje kwaad om alles.

Cillian en Ben kijken mekaar aan, dan laat Cillian Manchee los, zegt: 'Hier blijven' tegen ons allebei en stapt op de deur af. Ben propt de zak met eten in de rugzak en bindt die dicht. Hij geeft hem aan mij. 'Omdoen,' fluistert-ie.

Eerst pak ik hem niet aan, maar dan gebaart-ie naar me met een heel serieus gezicht, dus ik pak hem toch maar en hijs hem om. Hij weegt wel een ton.

We horen Cillian de voordeur opendoen. 'Wat moet je, Davy?'

'Voor jou nog altijd Sheriff Prentiss, Cillian.'

'We zitten net aan het middageten, Davy,' zegt Cillian. 'Kom later maar terug.'

'Dat dacht ik niet. Ik moet onze Todd even spreken.'

Ben kijkt me aan, met z'n Herrie vol zorg.

'Todd heeft werk te doen,' zegt Cillian. 'Hij loopt net de achterdeur uit. Ik hoor hem weggaan.'

Dat zijn duidelijk instruksies voor Ben en mij, toch? Maar ik wil gewoon weten wat d'r gebeurt en daarom negeer ik Ben z'n hand op m'n schouder als-ie me naar de achterdeur probeert te trekken.

'Denk je dat ik gek ben, Cillian?' zegt meneer Prentiss junior.

'Wil je een eerlijk antwoord, Davy?'

‘Ik hoor z’n Herrie op nog geen zeven meter achter je. En ook die van Ben.’ D’r verschuift iets in de sfeer. ‘Ik wil alleen maar met hem praten. Hij hoeft nergens bang voor te zijn.’

‘Waarom heb je dan een geweer bij je, Davy?’ vraagt Cillian en Ben knijpt in m’n schouder, waarschijnlijk zonder d’r bij na te denken.

Weer verandert d’r iets in meneer Prentiss junior z’n stem en z’n Herrie. ‘Breng hem naar buiten, Cillian. Je weet donders goed waarom ik hier ben. Het schijnt dat d’r een merkwaardig woordje zomaar vanuit jullie jongen het dorp binnen is komen zweven en nu willen we alleen even weten wat dat moet voorstellen, dat is alles.’

‘We?’ zegt Cillian.

‘Zijne Edelachtbare de Burgemeester wil de jonge Todd graag even spreken.’ Meneer Prentiss junior gaat harder praten. ‘Kom maar tevoorschijn allemaal. D’r is niks aan de hand. Gewoon een vriendelijk praatje.’

Ben knikt in de richting van de achterdeur, echt streng, en deze keer valt d’r niks tegen in te brengen. Zachtjes lopen we d’r op af, maar Manchee heeft z’n bek al te lang moeten houden en blaft: ‘Todd?’

‘Jullie waren toch niet van plan de achterdeur uit te glippen, hè?’ roept meneer Prentiss junior. ‘Aan de kant, Cillian.’

‘Van m’n erf af, Davy,’ zegt Cillian.

‘Ik zeg het geen twee keer.’

‘Volgens mij heb je het al zo’n drie keer gezegd, Davy, dus als je aan het dreigen bent, dan helpt het niet echt.’

Het is even stil maar de Herrie van hen allebei wordt steeds luider en Ben en ik weten wat d’r komt en opeens gaat het heel snel en horen we een harde bons, en meteen nog twee, en Ben en Manchee en ik rennen naar de keuken maar als we daar aankomen is het al voorbij. Me-

neer Prentiss junior ligt op de vloer, met z'n hand voor z'n mond en het bloed stroomt d'r al uit. Cillian heeft meneer Prentiss junior z'n geweer in z'n handen en dat heeft-ie op meneer Prentiss junior gericht.

'Van m'n erf af, Davy, zei ik,' zegt-ie.

Meneer Prentiss junior kijkt hem aan, dan kijkt-ie naar ons, nog steeds met z'n hand voor z'n bloederige mond. Zoals ik al zei, is-ie nog geen twee jaar ouder dan ik, en krijgt-ie d'r nog geen zin uit zonder dat z'n stem overslaat, maar hij heeft z'n mannenverjaardag al gehad en dat is 'm dan, onze sheriff.

Het bloed uit z'n mond zit nu ook op de bruine haartjes die hij zelf een snor noemt en die de rest van ons helemaal niks noemt.

'Jullie snappen dat dit de afvraging beantwoordt, hè?' Hij spuugt wat bloed en een tand uit op onze vloer. 'Jullie snappen dat het nog niet afgelopen is.' Hij kijkt me recht in m'n ogen. 'Je hebt iets ontdekt, hè, jongen?'

Cillian richt het geweer op z'n hoofd. 'Wegwezen,' zegt-ie.

'We hebben plannen voor je, jongen.' Meneer Prentiss junior schenkt me een bloederige glimlach en krabbelt overeind. 'De jongen die het laatst aan de beurt is. Nog één maand, toch?'

Ik kijk Cillian aan, maar die haalt alleen met een harde klik de haan over en dat is duidelijke taal.

Meneer Prentiss junior kijkt nog es achterom, spuugt weer en zegt: 'Ik krijg jullie wel,' op zo'n stoer toontje, maar z'n stem kraakt en hij gaat d'r zo snel mogelijk van-door, terug naar het dorp.

Cillian slaat de deur achter hem dicht. 'Todd moet nú weg. Door het moeras.'

'Weet ik,' zegt Ben. 'Ik hoopte alleen...'

'Ik ook,' zegt Cillian.

‘Ho, ho,’ zeg ik. ‘Ik ga echt niet terug naar het moeras. D’r zitten daar Spakkels!’

‘Hou je gedachten es een beetje in,’ zegt Cillian. ‘Je weet niet half hoe belangrijk dat is.’

‘Nou, logisch als ik toch al niks weet,’ zeg ik. ‘Ik ga nergens naartoe tot iemand me vertelt wat d’r aan de hand is!’

‘Todd...’ zegt Ben.

‘Ze komen terug, Todd,’ zegt Cillian. ‘Davy Prentiss komt terug en dan is-ie niet alleen en we kunnen je niet tegen dat hele zootje tegelijk beschermen.’

‘Maar...’

‘Geen gemaar!’ zegt Cillian.

‘Kom, Todd,’ zegt Ben. ‘Manchee moet met je mee.’

‘O, nee hè, nou wordt-ie helemaal mooi,’ zeg ik.

‘Todd,’ zegt Cillian en als ik naar hem kijk is d’r iets aan hem veranderd. D’r zit iets nieuws in z’n Herrie, een treurigheid, een treurigheid zoals bij groot verdriet. ‘Todd,’ zegt-ie weer en dan pakt-ie me opeens beet en drukt me zo hard mogelijk tegen zich aan. Het gaat veels te ruw en ik sla met m’n kapotte lip tegen z’n kraag en zeg ‘Au!’ en duw hem weg.

‘Ook al heb je hier de pest over in, Todd,’ zegt-ie, ‘probeer toch maar te geloven dat het alleen is omdat we van je houden, oké?’

‘Nee,’ zeg ik, ‘het is niet oké. Het is helemaal niet oké.’

Maar zoals gewoonlijk luistert Cillian niet. Hij staat op en zegt tegen Ben: ‘Weg, rennen, ik hou ze zo lang mogelijk tegen.’

‘Ik kom langs een andere weg terug,’ zegt Ben, ‘es kijken of ik ze op een verkeerd spoor kan zetten.’

Ze houden heel lang mekaars hand vast, dan kijkt Ben me aan en zegt ‘Meekomen’ en terwijl hij me de kamer uit sleept naar de achterdeur, zie ik Cillian het geweer

oppakken en hij tilt z'n hoofd even op en vangt m'n blik en dan kijkt-ie me aan, en z'n hele houding en ook z'n Herrie zeggen dat dit een nog groter afscheid is dan het lijkt, dat dit het einde is, de alderlaatste keer dat-ie me denkt te zien en ik doe m'n mond al open om iets te zeggen maar dan slaat de deur voor hem dicht en is-ie weg.